Zespół Szkół Muzycznych im. Oskara Kolberga w Radomiu

PROGRAM NAUCZANIA
dla
SZKOŁY MUZYCZNEJ I STOPNIA
O CZTEROLETNIM CYKLU NAUCZANIA
PRZEDMIOT GŁÓWNY - PERKUSJA

Program dostosowany do nauczania zdalnego.

Niniejszy program został opracowany na podstawie:
ROZPORZĄDZENIA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO z dnia 28 lipca 2023r. **w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego** (Dz. U. z 2023r. poz. 1754).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO z dnia 16 maja 2023 r. **w sprawie ramowych planów nauczania w publicznych szkołach i placówkach artystycznych**
(Dz. U. z 2023r. poz. 1012).

mgr Barbara Galas

CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA OGÓLNE

1. Kształcenie teoretycznych podstaw gry na instrumencie
Uczeń zdobywa teoretyczną wiedzę, niezbędną do realizacji zadań muzycznych, obsługi instrumentów oraz realizacji zadań praktycznych.

2. Kształcenie umiejętności gry na instrumencie
Uczeń kształci umiejętności techniczno-wyrazowe w grze na instrumencie, pozwalające na realizację programu określonego przez nauczyciela.

3. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad utworem
Uczeń posiada umiejętność samodzielnego ćwiczenia, korekty własnych błędów oraz realizacji zamierzonego celu artystycznego nakreślonego przez nauczyciela.

4. Przygotowanie do udziału w życiu artystycznym oraz do występów publicznych
Uczeń:
1) potrafi zaprezentować program artystyczny;
2) uczestniczy w różnych formach życia muzycznego szkoły i poza szkołą.

CELE KSZTAŁCENIA - WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

1. Kształcenie teoretycznych podstaw gry na instrumencie
Uczeń:
1) zdobywa podstawową wiedzę na temat historii instrumentu i wiedzy w zakresie literatury przedmiotu t. j. omawia w zarysie historię głównych instrumentów perkusyjnych i ich odmiany; wymienia reprezentatywne utwory perkusyjne oraz ich kompozytorów z rożnych epok; wymienia wybitnych perkusistów o znacznym dorobku artystycznym; wymienia i prawidłowo określa przynależność poszczególnych instrumentów perkusyjnych do odpowiednich grup;
2) przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy t. j.: określa warunki bezpieczeństwa i higieny pracy; omawia czynniki wpływające na bezpieczeństwo; posiada podstawową wiedzę dotyczącą użytkowania i konserwacji instrumentarium, np.: wymiany membrany oraz jej strojenia, przygotowania instrumentu do bezpiecznego transportu;
3) zna nazwy wybranych instrumentów w podstawowych językach nowożytnych;
4) posiada wiedzę na temat instrumentów perkusyjnych w zakresie:
a) roli w zespole lub orkiestrze,
b) rozróżniania wybranych instrumentów etnicznych i ich zastosowania w określonym stylu muzycznym;
5) dba o sprawne funkcjonowanie mechanizmów i wygląd estetyczny instrumentów.

2. Kształcenie umiejętności gry na instrumencie
Uczeń:
1) przyjmuje prawidłową postawę przy poszczególnych instrumentach, uwzględnia specyfikę każdego z nich;
2) zna prawidłowe zasady posługiwania się aparatem gry na poszczególnych instrumentach;

3) prawidłowo wydobywa dźwięk na instrumentach, posługując się różnorodnymi technikami artykulacyjnymi, dynamiką, agogiką, uwzględnia ich specyfikę,barwę (umiejętność modulowania dźwięku);
4) prawidłowo odczytuje tekst muzyczny oraz wykonuje łatwy utwór a vista;
5) posługuje się podstawowymi technikami gry na instrumentach perkusyjnych z uwzględnieniem:
a) umiejętności gry tremolo naprzemiennego na membranofonach i idiofonach,
b) umiejętności gry techniką klasyczną i rudymentarną w grze na werblu,
c) podstawowej umiejętności gry techniką 4-pałkową (do wyboru) - tradycyjną, H. Lee Stevensa lub G. Burtona - na wibrafonie lub marimbie,
d) pedalizacji oraz różnych technik tłumienia na wibrafonie,
e) umiejętności strojenia oraz kształtowania dźwięku w grze na kotłach (dwóch do czterech);
6) uczeń realizuje różne formy muzykowania zespołowego:
a) gra z akompaniamentem,
b) gra w perkusyjnych zespołach kameralnych - klasycznych, marszowych lub batucadzie,
c) gra w mieszanych zespołach kameralnych lub w orkiestrze;
7) uczeń zapoznaje się z literaturą perkusyjną w zakresie:
a) wybranych etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych instrumentów,
b) wybranych utworów na instrumenty perkusyjne - solo i z akompaniamentem,
c) wybranych utworów kameralnych;
8) podejmuje próby realizacji swobodnej improwizacji na różnych instrumentach lub zestawach instrumentów.

3. Przygotowanie do samodzielnej pracy nad utworem
Uczeń:
1) zna notacje właściwe dla poszczególnych instrumentów;
2) samodzielnie odczytuje tekst nutowy;
3) dąży do osiągnięcia wyznaczonego celu;
4) definiuje problem;
5) wykorzystuje nowoczesne technologie w celu skorygowania własnych błędów: metronom, nagrania audio-wideo;
6) zna i stosuje różne formy zapamiętywania utworu;
7) realizuje zgodnie z zapisem metrorytmikę, agogikę i dynamikę;
8) interpretuje utwór zgodnie ze stylistyką i formą danej epoki;
9) posiada umiejętność gry a vista.
10) planuje i organizuje systematyczną pracę.

4. Prezentacja publiczna
Uczeń:
1) stosuje sposoby koncentracji przed występem i w trakcie koncertu;
2) opanowuje tremę;
3) stosuje zasady poprawnego zachowania podczas publicznej prezentacji;
4) wykonuje z pamięci utwory na perkusyjne instrumenty melodyczne;
5) korzysta z technologii inforamacyjnej i komunikacyjnej w realizacji zadań artystycznych;
6) obsługuje sprzęt elektroniczny umożliwiający rejestrację swojej gry.

5. Funkcjonowanie w środowisku artystycznym
Uczeń w rozwoju artystycznym i zawodowym:
1) analizuje własne kompetencje;
2) aktualizuje swoją wiedzę i rozwija umiejętności;
3) wykorzystuje różne źrodła informacji w celu doskonalenia umiejętności;
4) dokonuje i archiwizuje własne dokonania twórcze;

5) aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym.
Etyka zawodowa:
1) przestrzega zasad etycznych oraz utrzymuje właściwe relacje w środowisku;
2) przyjmuje odpowiedzialność za powierzone zadania artystyczne.

Warunki niezbędne do realizacji kształcenia

1. Sala lekcyjna dostosowana akustycznie.
2. Wyposażenie sali:
   1) instrumenty perkusyjne:
a) werble klasyczne
b) werbel marszowy
c) ksylofon
d) wibrafon
e) marimba
f) dzwonki orkiestrowe
g) kotły symfoniczne
h) zestaw perkusyjny
i) drobne instrumenty perkusyjne;
   2) akcesoria i materiały zapasowe dla instrumentów perkusyjnych:
a) pałki o różnych parametrach
b) zapasowe naciągi;
   3) statywy oraz pokrowce do poszczególnych instrumentów;
   4) fortepian lub pianino;
   5) pulpity;
   6) lustro;
   7) metronom;
   8) stołki i siedziska.
3. Wyposażenie szkoły: sprzęt audiowizualny.
4. Sala koncertowa lub kameralna.

Metody nauczania:

Nauczanie indywidualne to specyficzna forma pracy z uczniem, która umożliwia dostosowanie metod nauczania do możliwości intelektualnych, technicznych ucznia, a także do jego wieku. Poprzez indywidualną pracę i bezpośredni kontakt z pedagogiem, uczeń jest w stanie osiągnąć lepsze efekty pracy niż lekcje zbiorowe. Najważniejsze z metod to:
- omówienie nowego materiału a co za tym idzie nowych problemów techniczno wykonawczych
- pokazowe oraz werbalne przedstawianie zasad prawidłowego aparatu gry oraz sposobów prawidłowego wydobycia dźwięku
- dążenie do wyrabiania prawidłowych nawyków poprzez wpajanie informacji dotyczących technik wydobycia dźwięku
- przedstawienie przez pedagoga sposobów pokonywania problemów technicznych, interpretacyjnych, emocjonalnych, związanych z często towarzyszącą na scenie tremą
- zwrócenie uwagi na odpowiedni dobór materiału dopasowany do możliwości techniczno-wykonawczych ucznia
- prezentacja wykonywanego materiału przez nauczyciela, kształtującą osobowość ucznia oraz jego muzykalność

Formy sprawdzania osiągnięć ucznia

- popisy (audycje klasowe, sekcyjne, szkolne, pozaszkolne, koncerty);
- przesłuchania;
- egzaminy;
- przesłuchania CEA o różnym zasięgu,
- konkursy (szkolne, regionalne, ogólnopolskie, międzynarodowe),
- dokonywanie nagrań z występów ucznia i analizowanie stopnia zrealizowanych przez niego założeń artystycznych.

Ocenie przez pedagoga podlega również:
- stopień przygotowania się ucznia do zajęć (sprawdzenie pracy domowej);
- bieżąca praca ucznia podczas zajęć .

Szczegółowe zasady oceniania uczniów określa Wewnątrzszkolny System Oceniania (WSO).

KLASA I

Zadania techniczno-wykonawcze:

- poznanie historii, budowy, zasad pielęgnacji instrumentu
- prawidłowa postawa podczas gry
- właściwe ułożenie dłoni, zwrócenie uwagi na luźną pracę nadgarstków oraz łokci
- sposób wydobycia dźwięku na poszczególnych instrumentach
-praktyka estradowa (walka z tremą)

Program nauczania obejmuje dwa podstawowe instrumenty: ***werbel*** i ***ksylofon***.

Ocena **celująca**

Uczeń posiada ocenę celującą, jeśli jego osiągnięcia wykraczają poza wymagania edukacyjne. Uczeń osiąga sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych oraz ogólnopolskich (miejsce, wyróżnienie lub co najmniej 21 punktów).

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeśli spełnia następujące wymagania edukacyjne:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu i wykonuje utwory w tempie właściwym
- posiada prawidłowo ustawiony aparat gry
- poprawnie czyta tekst nutowy w kluczach wiolinowym i basowym
- samodzielnie realizuje tekst nutowy na poziomie kl. I
- wykazuje wrażliwość na jakość dźwięku i potrafi ocenić popełniane błędy
- zrealizował repertuar powyżej minimum programowego kl. I
- brał czynny udział w dwóch popisach sekcyjnych w ciągu jednego roku szkolnego, oraz regularnie uczęszczał na imprezy szkolne (audycje, koncerty, itp.).

Ocena **dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeśli spełnia następujące wymagania edukacyjne:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu a tempo utworu w niewielkim stopniu odbiega od tempa właściwego
- w ustawieniu aparatu ręki występują pewne niedociągnięcia, lecz rokują poprawę w dalszym toku nauki
- wykonuje utwory poprawnie technicznie i muzycznie z małymi niedociągnięciami
- czyta tekst nutowy w stopniu podstawowym, lecz nie ma problemu z jego poprawnym zapamiętaniem
- realizuje minimum programowe kl. I
- brał czynny udział przynajmniej w jednym popisie sekcyjnym (obowiązkowo w drugim semestrze nauki w roku szkolnym), oraz uczęszczał na imprezy szkolne.

Ocena **dostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeśli:

- poziom jego umiejętności może powodować trudności w dalszym toku nauczania
- wykazuje wyraźne braki techniczne, muzyczne i pamięciowe
- ma problemy z aparatem gry, co ma ścisły związek z brakami technicznymi
- nie brał czynnego udziału w żadnym z występów szkolnych
- nie zrealizował w pełni podstawowego programu nauczania kl. I

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeśli:

- nie spełnia minimum edukacyjnego
- poziom jego umiejętności stanowi poważne zagrożenie dla dalszego kształcenia
- ma poważne problemy z czytaniem, zapamiętywaniem tekstu nutowego, oraz słabo rozwiniętą wrażliwość muzyczną
- wcale lub sporadycznie uczestniczy w imprezach szkolnych
- z dużą trudnością realizuje minimum programowe klasy I
- uczeń z taką oceną podczas przesłuchania końcowo rocznego, nie jest promowany do klasy drugiej

Ocena **niedostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeśli:

- wykazuje wyraźny brak zainteresowania przedmiotem oraz życiem kulturalnym szkoły
- nie zrealizował minimum programowego klasy I

MINIMUM PROGRAMOWE KL. I

ksylofon GAMY- I sem. gama C,G (w ruchu równoległym + pasaż bez przewrotu)
II sem. gama D,E (j.w.)
ETIUDY – 2-4 w ciągu semestru
UTWÓR DOWOLNY – 1-2 w ciągu II semestru

werbel ĆWICZENIA – ok. 20 krótkich (nie więcej niż 8-taktowych) w ciągu semestru

Literatura:

M.Jorand-Etiudy ze zbiorów Hanon Xylo i Kramer Xylo
N.J.Źivković-Łatwe utwory na ksylofon
N.Kupiński-Szkoła na ksylofon
P.Mielcarek- Szkoła gry na werblu
P.Gubała- Łatwe utwory na werbel

KLASA II

Zadania techniczno-wykonawcze:

- kształtowanie dźwięku
- doskonalenie techniki gry na poszczególnych instrumentach
- stopniowanie dynamiki
- nauka czytania a'vista
- rozwijanie umiejętności gry na pamięć, zespołowej i z akompaniamentem
-praktyka estradowa (walka z tremą)

Program nauczania przewiduje trzy instrumenty**:** ***werbel, ksylofon, zestaw klasyczny-*** **multipercussion.**

Ocena **celująca**

Uczeń posiada ocenę celującą, jeśli jego osiągnięcia wykraczają poza wymagania edukacyjne. Uczeń osiąga sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych oraz ogólnopolskich (miejsce, wyróżnienie lub co najmniej 21 punktów).

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeśli spełnia następujące wymagania:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu i wykonuje utwory w tempie właściwym
- posiada prawidłowo ustawiony aparat gry
- poprawnie czyta tekst nutowy w kluczach wiolinowym i basowym
- samodzielnie realizuje tekst nutowy na poziomie kl. II
- znakomicie radzi sobie z czytaniem tekstu nutowego a`vista
- wykazuje wrażliwość na jakość dźwięku i potrafi ocenić popełniane błędy
- zrealizował repertuar powyżej minimum programowego kl. II
- brał czynny udział w dwóch popisach sekcyjnych w ciągu jednego roku szkolnego, oraz regularnie uczęszczał na imprezy szkolne (audycje, koncerty, itp.).

Ocena **dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeśli:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu a tempo utworu w niewielkim stopniu odbiega od tempa właściwego
- w ustawieniu aparatu ręki występują pewne niedociągnięcia, lecz rokują poprawę w dalszym toku nauki
- wykonuje utwory poprawnie technicznie i muzycznie z małymi niedociągnięciami
- czyta tekst nutowy w stopniu podstawowym, lecz nie ma problemu z jego poprawnym zapamiętaniem
- realizuje minimum programowe kl. II
- brał czynny udział przynajmniej w jednym popisie sekcyjnym (obowiązkowo w drugim semestrze nauki w roku szkolnym), oraz uczęszczał na imprezy szkolne.

Ocena **dostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeśli:

- poziom jego umiejętności może powodować trudności w dalszym toku nauczania
- wykazuje wyraźne braki techniczne, muzyczne i pamięciowe
- ma problemy z aparatem gry, co ma ścisły związek z brakami technicznymi

- nie brał czynnego udziału w żadnym z występów szkolnych
- nie zrealizował w pełni podstawowego programu nauczania kl. II

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeśli:

- nie spełnia minimum edukacyjnego
- poziom jego umiejętności stanowi poważne zagrożenie dla dalszego kształcenia
- ma poważne problemy z czytaniem, zapamiętywaniem tekstu nutowego, oraz słabo rozwiniętą wrażliwość muzyczną
- wcale lub sporadycznie uczestniczy w imprezach szkolnych
- z dużą trudnością realizuje minimum programowe klasy II
- uczeń z taką oceną podczas przesłuchania końcowo rocznego, nie jest promowany do klasy trzeciej

Ocena **niedostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeśli:

- wykazuje wyraźny brak zainteresowania przedmiotem oraz życiem kulturalnym szkoły
- nie zrealizował minimum programowego klasy II

MINIMUM PROGRAMOWE KL. II

I SEMESTR

Werbel - ok. 20 ćwiczeń (16 taktowych)

- rudymenty, paradiddle, usprawniające technikę gry
- wprowadzenie ćwiczeń na przednutkę pojedynczą
- krótki utwór z akompaniamentem

Ksylofon - Gamy: durowe do 5# oraz do 3♌ (równoległa, tercje + pasaż bez przewrotu)

- Utwór techniczny (2 etiudy)
- Utwór dowolny (do wyboru-z akompaniamentem)

Zestaw klasyczny – ćwiczenia usprawniające koordynacje rąk

- ok.5 krótkich (16 taktowych) etiud
- przesłuchanie półroczne

II SEMESTR

Werbel - ok. 20 ćwiczeń (16 taktowych)

- rudymenty, paradiddle, usprawniające technikę gry
- wprowadzenie technik i sposobów gry usprawniających tremolo
- doskonalenie przednutki pojedynczej
- krótki utwór z akompaniamentem

Ksylofon - Gamy: mollowe do 2# oraz durowe do 5♌ (równoległa, tercje + pasaż bez przewrotu)

- Utwór techniczny* (2 etiudy)
- Utwór dowolny* (do wyboru-z akompaniamentem)

Repertuar ksylofonu powinien być wykonany całkowicie z pamięci

Zestaw klasyczny – ćwiczenia usprawniające koordynacje rąk

- ok.5 krótkich (16 taktowych) etiud
- 1 krótki utwór z akompaniamentem lub z zespołem perkusyjnym.
- Egzamin promocyjny

Literatura:

M.Jorand-Etiudy ze zbiorów Hanon Xylo i Kramer Xylo
K.Kupiński- Etiudy na ksylofon
N.Płatonow-Etiudy na ksylofon
N.J.Źivković-Łatwe utwory na ksylofon
G.Stone-Zbiór etiud na werbel
P.Mielcarek-Szkoła gry na werblu
P.Gubała-Etiudy na werbel
K.Kupiński-Szkoła na werbel
M.Goldenberg-Szkoła gry na zestaw multiperkusyjny
S.Feldsteun-Utwory na zestawy multipercussion

KLASA III

Zadania techniczno-wykonawcze:

- kształtowanie długich dźwięków poprzez doskonalenie techniki gry tremolo (wyrabianie biegłości techniczno-wykonawczej na poszczególnych instrumentach)
- stopniowanie dynamiki
- doskonalenie umiejętności czytania tekstu nutowego a'vista
- rozwijanie umiejętności gry na pamięć, zespołowej, i z akompaniamentem
- sposoby wykonywania ozdobników (przednutki pojedyncze, podwójne, obiegniki, tryle)
-praktyka estradowa (walka z tremą)

Program nauczania przewiduje trzy instrumenty**:** ***werbel, ksylofon, zestaw klasyczny-*** **multipercussion,** oraz jeden z instrumentów o technice gry czteropałkowej (***marimba*** lub ***wibrafon***).

Ocena **celująca**

Uczeń posiada ocenę celującą, jeśli jego osiągnięcia wykraczają poza wymagania edukacyjne. Uczeń osiąga sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych oraz ogólnopolskich (miejsce, wyróżnienie lub co najmniej 21 punktów).

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeśli spełnia następujące wymagania:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu i wykonuje utwory w tempie właściwym
- posiada prawidłowo ustawiony aparat gry
- poprawnie czyta tekst nutowy w kluczach wiolinowym i basowym
- samodzielnie realizuje tekst nutowy na poziomie kl. III
- znakomicie radzi sobie z czytaniem tekstu nutowego a`vista
- potrafi odpowiednio interpretować utwory w zależności od formy i stylu
- wykazuje wrażliwość na jakość dźwięku i potrafi świadomie ocenić popełniane błędy
- posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów
- zrealizował repertuar powyżej minimum programowego kl. III cyklu czteroletniego
- brał czynny udział w dwóch popisach sekcyjnych w ciągu jednego roku szkolnego, oraz regularnie uczęszczał na imprezy szkolne (audycje, koncerty, itp.).

Ocena **dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeśli:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu a tempo utworu w niewielkim stopniu odbiega od tempa właściwego
- w ustawieniu aparatu ręki występują pewne niedociągnięcia, lecz rokują poprawę w dalszym toku nauki
- wykonuje utwory poprawnie technicznie i muzycznie z małymi niedociągnięciami
- czyta tekst nutowy w stopniu podstawowym, lecz nie ma problemu z jego poprawnym zapamiętaniem
- realizuje minimum programowe kl. III
- brał czynny udział przynajmniej w jednym popisie sekcyjnym (obowiązkowo w drugim semestrze nauki w roku szkolnym), oraz uczęszczał na imprezy szkolne.

Ocena **dostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeśli:

- poziom jego umiejętności może powodować trudności w dalszym toku nauczania
- wykazuje wyraźne braki techniczne, muzyczne i pamięciowe
- ma problemy z aparatem gry, co ma ścisły związek z brakami technicznymi
- nie brał czynnego udziału w żadnym z występów szkolnych
- nie zrealizował w pełni podstawowego programu nauczania kl. III

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeśli:

- nie spełnia minimum edukacyjnego
- poziom jego umiejętności stanowi poważne zagrożenie dla dalszego kształcenia
- ma poważne problemy z czytaniem, zapamiętywaniem tekstu nutowego, oraz słabo rozwiniętą wrażliwość muzyczną
- wcale lub sporadycznie uczestniczy w imprezach szkolnych
- z dużą trudnością realizuje minimum programowe klasy III
- uczeń z taką oceną podczas przesłuchania końcowo rocznego, nie jest promowany do klasy czwartej

Ocena **niedostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeśli:

- wyraźnie nie spełnia minimum edukacyjnego, uniemożliwiającego kontynuowanie dalszej nauki
- wykazuje wyraźny brak zainteresowania przedmiotem oraz życiem kulturalnym szkoły
- nie zrealizował minimum programowego klasy III

MINIMUM PROGRAMOWE KL. III

I SEMESTR

Werbel - ok. 20 ćwiczeń (obejmujące w swoim zakresie zarówno krótkie wprawki werblowe jak i etiudy)

- rudymenty, paradiddle, usprawniające technikę gry
- doskonalenie umiejętności tremolo
- wprowadzenie ćwiczeń na przednutkę podwójną
- krótki utwór z akompaniamentem

Ksylofon - Gamy: durowe do 7# i 7♌ (równoległa, tercje + pasaż bez przewrotu)

- Utwór techniczny (2 etiudy)
- Utwór dowolny (do wyboru-z akompaniamentem)

Zestaw klasyczny / jazzowy – ćwiczenia usprawniające koordynacje rąk

- wprowadzenie podstawowych rytmów: pop, rock, blues.
- ok.5 krótkich (16 taktowych) etiud
- 1 krótki utwór z akompaniamentem lub z zespołem perkusyjnym.

Marimba / Wibrafon – ok. 10 ćwiczeń na operowanie techniką dwu- i czteropałkową
- obowiązkowo etiuda lub krótki utwór w oparciu o technikę dwupałkową. W zależności od predyspozycji ucznia - krótka etiuda lub utwór w oparciu o technikę czteropałkową (ocena bardzo dobra / celująca).
- przesłuchanie półroczne

II SEMESTR

Werbel - ok. 20 ćwiczeń obejmujących rudymenty, paradiddle
- doskonalenie umiejętności tremolo
- doskonalenie przednutki podwójnej
- krótki utwór z akompaniamentem

Ksylofon - Gamy: mollowe do 5# i 3♌ (równoległa, tercje + pasaż bez przewrotu)
- Utwór techniczny (2 etiudy)
- Utwór dowolny (do wyboru-z akompaniamentem)

Zestaw klasyczny / jazzowy – ćwiczenia usprawniające koordynacje rąk
- doskonalenie podstawowych rytmów
- ok.5 etiud
- 1 krótki utwór z akompaniamentem lub z zespołem perkusyjnym.

Marimba / Wibrafon – ok. 10 ćwiczeń na operowanie techniką dwu- i czteropałkową
- obowiązkowo etiuda lub krótki utwór w oparciu o technikę dwupałkową. W zależności od predyspozycji ucznia - krótka etiuda lub utwór w oparciu o technikę czteropałkową (ocena bardzo dobra / celująca).
- egzamin promocyjny.

Literatura:

- K.Kupiński-Etiudy na ksylofon
-N.Płatonow-Etiudy na ksylofon
- N.J.Źivković-Łatwe utwory na ksylofon
- S.Joplin-Entertainer
-J.S.Bach-Badinerie
-Ch.Guichard-Utwory na ksylofon

- G.Bizet-Uwertura do opery Carmen
-W.Schluter- Zbiór utworów na wibrafon
-N.J.Źivković-Zbiór utworów na wibrafon i marimbę
-M.Goldenberg-Utwory na zestaw multiperkusyjny
- S. Feldstein-Utwory na zestaw multiperkusyjny
-Hohreiner- Etiudy na kotły
- S. Fink-Zbiór utworów na kotły
- G. Stone-Zbiór etiud na werbel
- Ch.Wilcoxon-Zbiór solo werblowych

- W.J.Schinstine-Zbiór utworów na werbel
- M.Lemiszewski-Utwory na zestaw rozrywkowy

KLASA IV

Zadania techniczno-wykonawcze:

- doskonalenie dotychczas poznanych technik gry
- zwracanie uwagi na odpowiedni kształt oraz brzmienie wydobywanego dźwięku
- umiejętne stopniowanie dynamiki, odpowiednia agogika, artykulacja
- doskonalenie czytania tekstu nutowego a'vista
- rozwijanie umiejętności gry z akompaniamentem oraz zespole
- nauka realizacji ozdobników, tremolo dwójkowe, pressingowe (dociskowe)
- rozwijanie umiejętności samodzielnej realizacji utworu muzycznego
-praktyka estradowa (walka z tremą)

Program nauczania przewiduje trzy instrumenty**:** ***werbel, ksylofon, zestaw klasyczny-*** **multipercussion,** jeden z instrumentów o technice gry czteropałkowej (***marimba*** lub ***wibrafon***), oraz 2 lub 3 ***kotły symfoniczne.***

Ocena **celująca**

Uczeń posiada ocenę celującą, jeśli jego osiągnięcia wykraczają poza wymagania edukacyjne. Uczeń osiąga sukcesy na konkursach i przesłuchaniach regionalnych oraz ogólnopolskich (miejsce, wyróżnienie lub co najmniej 21 punktów).

Ocena **bardzo dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą, jeśli spełnia następujące wymagania:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu i wykonuje utwory w tempie właściwym
- posiada prawidłowo ustawiony aparat gry
- poprawnie czyta tekst nutowy w kluczach wiolinowym i basowym
- samodzielnie realizuje tekst nutowy na poziomie kl. IV
- znakomicie radzi sobie z czytaniem tekstu nutowego a`vista
- potrafi odpowiednio interpretować utwory w zależności od formy i stylu
- posiadł znajomość podstawowych zasad stosowania pedalizacji (wibrafon)
- posiadł umiejętność muzykowania zespołowego pod kierunkiem nauczyciela (praca z akompaniamentem, z rówieśnikami i uczniami ze starszych klas perkusji)
- wykazuje wrażliwość na jakość dźwięku i potrafi świadomie ocenić popełniane błędy
- posiada umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów
- zrealizował repertuar powyżej minimum programowego kl. IV
- posiadł umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy na występach publicznych
- brał czynny udział w dwóch popisach sekcyjnych w ciągu jednego roku szkolnego, oraz regularnie uczęszczał na imprezy szkolne (audycje, koncerty, itp.).

Ocena **dobra**

Uczeń otrzymuje ocenę dobrą, jeśli:

- posiada prawidłowe poczucie rytmu a tempo utworu w niewielkim stopniu odbiega od tempa właściwego
- w ustawieniu aparatu ręki występują pewne niedociągnięcia, lecz rokują poprawę w dalszym toku nauki
- wykonuje utwory poprawnie technicznie i muzycznie z małymi niedociągnięciami

- czyta tekst nutowy w stopniu podstawowym, lecz nie ma problemu z jego poprawnym zapamiętaniem
- realizuje minimum programowe kl. IV
- brał czynny udział przynajmniej w jednym popisie sekcyjnym (obowiązkowo w drugim semestrze nauki w roku szkolnym), oraz uczęszczał na imprezy szkolne.

Ocena **dostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę dostateczną, jeśli:

- poziom jego umiejętności może powodować trudności w dalszym toku nauczania
- wykazuje wyraźne braki techniczne, muzyczne i pamięciowe
- ma problemy z aparatem gry, co ma ścisły związek z brakami technicznymi
- nie brał czynnego udziału w żadnym z występów szkolnych
- nie zrealizował w pełni podstawowego programu nauczania kl. IV

Ocena **dopuszczająca**

Uczeń otrzymuje ocenę dopuszczającą, jeśli:

- nie spełnia minimum edukacyjnego
- poziom jego umiejętności stanowi poważne zagrożenie dla dalszego kształcenia
- ma poważne problemy z czytaniem, zapamiętywaniem tekstu nutowego, oraz słabo rozwiniętą wrażliwość muzyczną
- wcale lub sporadycznie uczestniczy w imprezach szkolnych
- z dużą trudnością realizuje minimum programowe klasy IV
- uczeń z taką oceną podczas przesłuchania końcoworocznego, nie upoważniony do kontynuowania nauki w stopniu II

Ocena **niedostateczna**

Uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną, jeśli:

- wykazuje wyraźny brak zainteresowania przedmiotem oraz życiem kulturalnym szkoły
- nie zrealizował minimum programowego klasy IV

MINIMUM PROGRAMOWE KL. IV cyklu czteroletniego

I SEMESTR

Werbel - ok. 20 ćwiczeń z uwzględnieniem paradiddli, rudimentów, przednutek pojedynczych i podwójnych

- rudymenty, paradiddle, usprawniające technikę gry
- doskonalenie umiejętności tremolo
- doskonalenie przednutek pojedynczych i podwójnych
- utwór zawierający problemy techniczno-wykonawcze (paradiddle, rudimenty z przednutką pojedynczą lub podwójną, tremolo)

Ksylofon - Gamy: durowe i mollowe do 7 znaków # i ♌ (równoległa, tercje + pasaż bez przewrotu)

- Utwór techniczny (3 etiudy)
- Utwór dowolny z wykorzystaniem elementów technicznych (do wyboru-z akompaniamentem)

Zestaw klasyczny / jazzowy – ćwiczenia usprawniające koordynacje rąk

- doskonalenie podstawowych rytmów: pop, rock, blues, samba, rumba
- ok.10 etiud
- 1 krótki utwór z akompaniamentem lub z zespołem perkusyjnym.

Marimba / Wibrafon – ok. 15 ćwiczeń na operowanie techniką dwu- i czteropałkową

- etiuda lub krótki utwór w oparciu o technikę czteropałkową

Kotły – ok. 10 ćwiczeń na 2 lub trzy kotły

- przesłuchanie półroczne

II SEMESTR

Werbel - ok. 20 ćwiczeń z uwzględnieniem paradiddli, rudimentów, przednutek pojedynczych i podwójnych

- rudymenty, paradiddle, usprawniające technikę gry
- doskonalenie umiejętności tremolo
- doskonalenie przednutek pojedynczych i podwójnych
- utwór z akompaniamentem

Ksylofon

- Utwór techniczny (2 etiudy)
- Utwór dowolny (do wyboru-z akompaniamentem)

Zestaw klasyczny / jazzowy – ćwiczenia usprawniające koordynacje rąk

- - doskonalenie podstawowych rytmów pop, blues, samba, rumba
- ok.10 etiud
- 1 krótki utwór z akompaniamentem lub z zespołem perkusyjnym.

Marimba / Wibrafon* – ok. 10 ćwiczeń na operowanie techniką czteropałkową

- obowiązkowo etiuda lub krótki utwór w oparciu o technikę czteropałkową.
- w przypadku wibrafonu - zastosowanie podstawowych technik pedalizacji i wprowadzenie podstawowych elementów tłumienia
- krótki utwór wykonany samodzielnie lub z akompaniamentem

*wymagane jest wykonanie repertuaru na jednym z tych instrumentów w przypadku, kiedy uczeń wykazuje szczególne zdolności na tych instrumentach i chęci do dalszego kształcenia

Kotły – ok. 10 ćwiczeń z uwzględnieniem dwóch lub trzech kotłów

-egzamin końcowy.

Literatura:

- K.Kupiński-Etiudy na ksylofon
-N.Płatonow-Etiudy na ksylofon
- N.J.Źivković-Łatwe utwory na ksylofon
- S.Joplin-Entertainer
-J.S.Bach-Badinerie
-Ch.Guichard-Utwory na ksylofon
- G.Bizet-Uwertura do opery Carmen
- E.Asabuki- Water Drops
- W.A.Mozart-Marsz Turecki
-W.Schluter- Zbiór utworów na wibrafon

-N.J.Živković-Zbiór utworów na wibrafon i marimbę
-M.Goldenberg-Utwory na zestaw multiperkusyjny
- S. Feldstein-Utwory na zestaw multiperkusyjny
-Hohreiner- Etiudy na kotły
- S. Fink-Zbiór utworów na kotły
- G. Stone-Zbiór etiud na werbel
- Ch. Wilcoxon-Zbiór solo werblowych
- W.J. Schinstine- Zbiór utworów na werbel
- E.Shole- The roll
- M.Lemiszewski- Utwory na zestaw rozrywkowy

PROGRAM EGZAMINU KOŃCOWEGO:

Werbel - utwór zawierający problemy techniczno-wykonawcze (paradiddle, rudimenty z przednutką pojedynczą lub podwójną, tremolo) - do wykonania solo lub z akompaniamentem;

Ksylofon – utwór dowolny z akompaniamentem lub z zespołem;

Zestaw klasyczny – utwór w dowolnym wykonaniu (z akompaniamentem, solo, z zespołem);

Marimba / Wibrafon – krótki utwór solo lub z akompaniamentem. Istnieje dowolność wyboru techniki dwu- lub czteropałkowej;

Kotły – stopień trudności utworu zależy od ilości kotłów utwór solo lub z akompaniamentem.

KRYTERIA OCENIANIA NA EGZAMINIE KOŃCOWYM:

- aparat gry
- jakość dźwięku
- intonacja
- estetyka brzmienia
- prawidłowe, pamięciowe opanowanie tekstu nutowego, dynamika, agogika, artykulacja
- umiejętności techniczno-wykonawcze w oparciu o odpowiedni dobór materiału nutowego
- zgodność interpretacji z budową formalną wykonywanych utworów, stylowość, artystyczne walory wykonania
- koncentracja ucznia podczas występu na egzaminie- aparycja sceniczna (zachowanie się na scenie, ekspresja estradowa, sposób przekazywania muzyki)

EFEKTY KSZTAŁCENIA PO ZAKOŃCZENIU NAUKI W SZKOLE MUZYCZNEJ I STOPNIA

Uczeń:
1) szanuje dziedzictwo kulturowe swojego i innych narodów;
2) przestrzega zasad kultury, etyki i prawa autorskiego;
3) posiada wiedzę niezbędną do rozwijania gry na instrumencie i do świadomego uczestnictwa w życiu muzycznym;
4) zna i stosuje zasady dotyczące występów publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zachowania i stroju;

5) wykazuje wrażliwość artystyczną w kreatywnym realizowaniu zadań;
6) rozwija pasję muzyczną przez podejmowanie inicjatyw artystycznych;
7) publicznie prezentuje swoje dokonania;
8) podczas gry na instrumencie prawidłowo operuje aparatem gry;
9) czyta nuty ze zrozumieniem, potrafi wykonać a vista proste utwory muzyczne;
10) wykorzystuje wiedzę ogólnomuzyczną oraz umiejętności niezbędne do zrozumienia i wykonywania utworów;
11) świadomie wykorzystuje słuch muzyczny w działaniach praktycznych;
12) realizuje wskazówki wykonawcze ze zrozumieniem;
13) ocenia jakość wykonywanych zadań;
14) pracuje w zespole pod nadzorem osoby odpowiedzialnej za realizację projektu oraz bierze współodpowiedzialność za efekt tej pracy;
15) integruje się i współpracuje z członkami zespołu;
16) buduje relacje oparte na zaufaniu;
17) wykazuje się w działaniu aktywną postawą;
18) organizuje swoją indywidualną pracę;
19) systematycznie rozwija swoje umiejętności;
20) wykorzystuje technologię informacyjną i komunikacyjną;
21) przewiduje skutki podejmowanych działań;
22) jest przygotowany do kontynuowania nauki;
23) potrafi skutecznie radzić sobie ze stresem, w szczególności z tremą.

Opis osiągnięć ucznia na zakończenia etapu edukacyjnego

1. Umiejętność nazywania poszczególnych instrumentów w języku polskim i włoskim. Podstawowa wiedza z historii instrumentów. Umiejętność strojenia kotłów.
2. Opanowanie prawidłowej postawy z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych instrumentów. Opanowanie prawidłowego ustawienia aparatu gry na poszczególnych instrumentach z uwzględnieniem relacji pomiędzy lewą i prawą ręką. Umiejętność prawidłowego uderzania w membranofony i w idiofony z uwzględnieniem prawidłowej pracy przedramienia, nadgarstka i palców.
3. Opanowanie podstaw techniki gry z uwzględnieniem umiejętności gry tremolo na membranofonach i idiofonach, prawidłowej repetycji, różnych możliwości atakowania płytek, umiejętności operowania pedałem przy kotłach.
4. Umiejętność frazowania i operowania podstawowymi sposobami artykulacji. Zgodna z zapisem realizacja metrorytmiki, agogiki i dynamiki. Interpretowanie utworu zgodne z jego budową formalną.
5. Znajomość notacji oraz umiejętność samodzielnego i bezbłędnego odczytania tekstu nutowego. Umiejętność prawidłowego grania a vista łatwych utworów w wolnym tempie z uwzględnieniem precyzji rytmicznej.
6. Umiejętność samodzielnego opracowania łatwego utworu pod względem techniczno-wykonawczym (frazowanie, dynamika, interpretacja). Umiejętność samodzielnej pracy nad utworem. Umiejętność świadomego ćwiczenia i korekty własnych błędów.
7. Umiejętność koncentrowania się i pokonywania tremy podczas wykonywania utworu. Posługiwanie się różnymi formami zapamiętywania. Przyswojenie podstawowych elementów obycia estradowego. Umiejętność dokonywania właściwej samooceny wykonania utworu.
8. Umiejętność gry pod kierunkiem nauczyciela w prostych formach muzykowania zespołowego (np.: zespoły kameralne, gra z akompaniamentem).
9. Opanowanie literatury perkusyjnej w następującym zakresie: etiudy o zróżnicowanej problematyce technicznej, utwory na poszczególne instrumenty perkusyjne z akompaniamentem. Poprawne wykonanie na instrumentach melodycznych etiud o zróżnicowanej problematyce technicznej, jednego utworu solowego z akompaniamentem z pamięci, jednego utworu kameralnego z użyciem pedału na wibrafonie; na instrumentach o nieokreślonej wysokości dźwięku i na kotłach ćwiczenia o różnych problemach technicznych, dwie etiudy; na zestawie rozrywkowym - dwa utwory w oparciu o wykonanie solo i z akompaniamentem innych instrumentów nieperkusyjnych oraz podkładem muzycznym z urządzenia multimedialnego.

Ogólna koncepcja programu nauczania

Program jest dostosowany do indywidualnych potrzeb oraz możliwości uczniów. Przy realizacji programu nauczyciel powinien wziąć pod uwagę indywidualność predyspozycji ucznia, jego osobowość muzyczną i psychiczną oraz sytuację domową ucznia. Praca z uczniem wyjątkowo zdolnym jest szczególnie odpowiedzialna i wymaga od nauczyciela przemyślanego i mądrego działania ukierunkowującego ucznia w jego dalszym rozwoju. Wskazane jest zwrócenie uwagi na dodatkowe zajęcia np.: konsultacje z innymi pedagogami, seminaria i kursy z wybitnymi perkusistami, częsty udział w koncertach i konkursach.

Forma programu jest formą otwartą, która może być aktualizowana według zmian w przepisach prawnych lub innych potrzeb.

1. Wskazówki metodyczne

Elementarny etap nauczania gry na instrumentach perkusyjnych jest fundamentem prawidłowego rozwoju ucznia w szkole muzycznej i jego przyszłej kariery artystycznej. Etap ten obejmuje głównie zadania wykonawcze, dające uczniowi podstawy techniki uderzeniowej na instrumentach perkusyjnych, które znacznie różnią się pod względem sposobu wydobywania z nich dźwięku. Przygotowanie perkusistów do muzykowania lub do gry solowej wymaga starannego i gruntowego kształcenia technicznego i muzycznego i nie można skracać dowolnie tego okresu bez szkody dla procesu nauczania.

W pracy nad usprawnieniem technicznym i kształtowaniem brzmienia dużą wagę przywiązywać należy do właściwego ułożenia rąk i sposobu trzymania pałek. Zbędne napięcia mięśniowe wynikające z wadliwego ustawienia aparatu gry wpływają niekorzystnie na swobodę i zręczność ruchów i odbijają się szkodliwie na precyzji rytmicznej granego utworu. Rozluźnienie mięśni przy grze należy uznać za podstawowe zadanie podczas całego okresu nauki gry na instrumentach perkusyjnych. Przy doborze etiud, wprawek, ćwiczeń i utworów dowolnych należy je tak selekcjonować by służyły zarówno rozwojowi techniki jak i realizacji zadań muzyczno – wykonawczych.

W odniesieniu do wszystkich problemów technicznych, najistotniejszym jest precyzja wykonania. Zbyt wczesne wprowadzanie szybkich temp nie pozwoli uczniowi na poprawne wykonanie ćwiczeń. Od I roku nauczania zaleca się wprowadzenie dla poszczególnych instrumentów również nazw obcojęzycznych, przede wszystkim włoskich i angielskich.

Do wszechstronnego i pełnego kształcenia muzyka – perkusisty należą,
poza problemami czysto technicznymi, również sprawy ogólnej muzykalności. Uwzględnienie roli elementów formotwórczych w utworze, dostrzeganie ich wzajemnych zależności doceni znaczenie sonorystyki, tak istotnej dla instrumentów perkusyjnych każdego typu, ułatwi prawidłową interpretację. Znajomość ogólnych założeń formalnych i harmonicznych nie tylko przyspieszy proces pamięciowego opanowania materiału, ale przede wszystkim przyczyni się do prawidłowego wykonania utworu.

Oprócz pracy w ramach zajęć szkolnych, bardzo istotna jest samodzielna praca ucznia. Nauczyciel musi jasno określić, na czym polega efektywne, indywidualne ćwiczenie. Nauczyciel powinien pracować z uczniami systematycznie i poglądowo. Planując materiał powinien brać pod uwagę zasadę stopniowania trudności.

Ważnym elementem edukacji jest systematyczny udział ucznia w popisach szkolnych. Ważne jest też częste rozmawianie z uczniami na temat ich występów, prowokowanie ich do wyrażania własnych odczuć, wrażeń i opinii na temat własnego grania. W ten sposób dzieci uczą się niezwykle cennej umiejętności, jaką jest myślenie podczas grania, czyli samoświadomość gry. Nauczyciel powinien zachęcać uczniów do jak najczęstszej praktyki estradowej, rozpoczynając od najprostszych form, takich jak: audycje klasowe. Oprócz prezentacji przygotowanego materiału dzieci uczą się zachowania na estradzie, umiejętności zapowiedzi swojego występu. Te proste formy koncertowania pozwalają nabyć znaczną swobodę podczas występów na estradzie i ułatwiają uczniom umiejętne radzenie sobie z tremą podczas, przesłuchań, egzaminów, poważnych koncertów, festiwali czy konkursów.

Czytanie a’ vista jest to wykonanie tekstu nutowego bez uprzedniego przygotowania, w tempie zbliżonym do tempa oznaczonego przez autora. Gra a’ vista rozwija ucznia, kształci umiejętność słuchania, współpracy, wpływa na wzrost odpowiedzialności za swoją grę, jednocześnie wpływa na

skrócenie czasu rozczytywania innych utworów, oraz doskonali wyobrażenia muzyczno-słuchowe. Stopień trudności tekstu powinien być dostosowany do możliwości ucznia. W pierwszych latach nauki wskazane są krótkie, kilku taktowe utwory w bardzo prostych rytmach. Stopień trudności tekstu powinien być dostosowany do możliwości ucznia. Stopniowo można wprowadzać utwory ze znakami przykluczowymi na melodycznych instrumentach perkusyjnych i ze zmiennymi motywami rytmicznymi na werblu. Przed przystąpieniem do gry a' vista należy zwrócić uwagę uczniowi na takie elementy jak: metrum, tonacja utworu, najczęściej pojawiające się wartości rytmiczne. Należy prześledzić wzrokowo rytm lub linię melodyczną, a w klasach wyższych oznaczenia artykulacyjne, dynamiczne i agogiczne. Wskazane jest częste ćwiczenie gry a' vista, aby uczeń z przyjemnością sięgał po nowe utwory, wyzwalając intuicje muzyczną.

2.Opis warunków niezbędnych do realizacji programu nauczania

Ważnym czynnikiem decydującym o powodzeniu lub niepowodzeniu całego planu dydaktycznego są możliwości uczniów oraz warunki materialne i wyposażenie szkoły. (np. sale, instrumenty, biblioteka muzyczna). Wskazane jest, aby w sali lekcyjnej znajdowały się: pianino, pulpit i duże lustro, dla samokontroli właściwego ułożenia rąk podczas gry. Bardzo pomocnym jest również częste używanie metronomu.

Nauczyciel powinien zawsze prezentować odpowiednią formę, aby swoją grą stanowić wzór prawidłowo wydobytego dźwięku, czy interesująco wykonanego utworu. Dobry nauczyciel to dobry instrumentalista, który potrafi zainspirować ucznia poprzez własną prezentację danego utworu. Wskazane jest grać uczniom i z uczniami jak najwięcej.

Do programu nauczania dołączony został „Załącznik nr 1" dotyczący programu przesłuchań i egzaminów.

Opracowanie programu nauczania, mgr Barbara Galas.